

Socialdepartementet

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

Uppdrag angående projektverksamhet och utvärdering av nya former av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att gemensamt initiera projekt för att pröva arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser i enlighet med arbetsmetoden Supported Employment. Målgruppen för insatserna är unga med aktivitetsersättning. Särskilt bör personer med aktivitetsersättning som även har daglig verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, prioriteras. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska vetenskapligt effektutvärdera hur insatserna enligt metoden Supported Employment påverkar möjligheten till arbetsmarknadsetablering för unga som har aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga. Utvärderingen bör särskilt fokusera på hur dessa insatser påverkar arbetsförmågan. Effektutvärderingen ska utformas i samråd med Inspektionen för socialförsäkringen (ISF). Utvärderingen ska ske på ett sådant sätt att både kostnadseffektiviteten och effekterna för övergång till arbete kan bedömas.

En plan för uppdragets genomförande inklusive hur satsningens effekter kommer att utvärderas ska utarbetas i samråd med Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet. Planen ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 november 2013. En lägesrapport ska lämnas senast den 1 augusti 2014 respektive senast den 1 augusti 2015. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 2 april 2016. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Kostnaderna för projektverksamheten och utvärderingen ska uppgå till sammanlagt högst 90 000 000 kronor och belasta utgiftsområde 10

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, anslag Bidrag för sjukskrivningsprocessen, anslagsposten 6 Åtgärder för en effektiv sjukskrivningsprocess. Medlen för 2014–2016 beviljas under förutsättning att riksdagen godkänner detta.

Bakgrund

I Sverige har antalet unga med aktivitetsersättning ökat de senaste åren. I december 2012 hade cirka 28 800 personer aktivitetsersättning, att jämföra med cirka 27 500 personer motsvarande tidpunkt 2011. Att antalet personer med aktivitetsersättning ökar får konsekvenser både för individen och samhället i stort. Förutom sociala och ekonomiska konsekvenser för den enskilda av ett tidigt inträde i sjukförsäkringen medför utvecklingen också att kostnaden för samhället i stort blir högre eftersom dessa personer riskerar att stanna kvar inom sjukförsäkringen under en lång tidsperiod. Tre av fyra av dem som har aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga har någon form av psykisk funktionsnedsättning och mer än nio av tio har hel ersättning.

När det gäller personer som uppbär aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga är utflödet från försäkringen relativt lågt och perioderna med ersättning är dessutom ofta långa. De långa perioderna med aktivitetsersättning försvårar unga människors inträde eller återgång till arbetsmarknaden. Personer med aktivitetsersättning skiljer sig också från andra personer i sjukförsäkringen på det sättet att många av dem aldrig har haft någon kontakt med arbetslivet och att de samtidigt står på tröskeln till ett vuxenliv med de förändringar som det innebär. Dessa personer behöver ofta mycket stöd för att hitta vägar in på arbetsmarknaden. Risker är annars stor att de permanent blir kvar i sjukförsäkringen. De har i så fall inte möjlighet att försörja sig själva genom förvärvsarbete och riskerar därigenom mer permanent ekonomiskt och socialt utanförskap.

Cirka fyra av tio med aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga har samtidigt ett beslut om rätt till stöd enligt LSS och en stor del i den gruppen deltar också i daglig verksamhet. Flödet från daglig verksamhet till arbete är begränsat. Detta trots att det finns indikationer att många personer som har daglig verksamhet och aktivitetsersättning, med rätt stöd, skulle kunna gå från daglig verksamhet till förvärvsarbete.

Supported Employment är ett samlingsnamn för en viss typ av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser för personer med funktionsnedsättning. Metodens centrala del är det personliga stödet till såväl den anställde som arbetsgivaren för att individen långsiktigt ska

kunna behålla arbetet. Styrkan jämfört med andra metoder är att Supported Employment ger en koppling mellan förberedande insatser och arbetslivet, vilket bidrar till att övergången till arbete underlättas.

Närmare om uppdraget

Mot bakgrund av det låga utflödet ur aktivitetsersättningen är det angeläget att pröva och vetenskapligt effektutvärdera nya former av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser. Kunskaperna om hur olika insatser påverkar ungas möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden är begränsade. Kunskaperna behöver också öka om vilka komponenter inom ramen för en insats som fungerar bättre än andra och som är centrala för att öka deltagarnas chanser att få ett arbete.

Regeringen anser att det är angeläget att förbättra kunskapen om hur insatser enligt arbetsmetoden Supported Employment påverkar möjligheten för unga med aktivitetsersättning att utveckla arbetsförmåga. Myndigheterna ska därför initiera projekt för att pröva sådana insatser. Insatserna ska vetenskapligt effektutvärderas för att få ökad kunskap om långtidseffekter av insatserna och dess påverkan på arbetsförmågan samt för att få det vetenskapliga stödet generaliserbart.

På regeringens vägnar

Ulf Kristersson

Johanna Hjalmarsson

Likalydande till
Arbetsförmedlingen

Kopia till

Finansdepartementet/Ba

Arbetsmarknadsdepartementet A/A

Inspektionen för socialförsäkringen

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Myndigheten för handikappolitisk samverkan (Handisam)

Sveriges Kommuner och Landsting